

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Název práce: Vztah mezi syndromem vyhoření a sociální oporou ve škole

Autorka práce: Tereza Jadrná

Diplomová práce Terezy Jadrné se zabývá syndromem vyhoření v souvislosti s vybranými aktivitami profesního rozvoje, které nabízí školy svým pedagogickým sborům. Studie navazuje na fakultní rozsáhlý výzkum syndromu vyhoření mezi vyučujícími, kde se ukázalo, že sociální opora signifikantně souvisí s mírou projevů vyhoření. Sociální opora může být rozvíjená buď neformálními aktivitami, jako je společné sportování, nebo formálními aktivitami, jako je teambuilding, supervize, školení atd. Cílem bývá, aby vyučující společně budovali pedagogickou vizi, sdíleli své znalosti a zkušenosti, respektovali se a cítili se vzájemně blízcí.

Tereza Jadrná realizovala srovnávací studii, v které prostřednictvím dotazníkového šetření zmapovala situaci na dvou rozdílných školách. Výběr škol provedla s ohledem na to, aby splňovaly shodné popisné parametry (velikost, charakteristika žákovské populace, lokalita atd.), ale přitom se odlišovaly v množství nabízených aktivit směřujících k profesnímu rozvoji. V obou školách pak vyučujícím zadala dotazník, který zahrnoval jednak Shirom-Melamedovu škálu vyhoření a jednak informace o jejich profesní dráze i o škole. V analýze pak pozornost věnovala zejména porovnání míry syndromu vyhoření u vyučujících jedné a druhé školy. Hledala přitom souvislosti s nabízenými, resp. využívanými aktivitami.

Práce je tvořena 60 stranami textu a přílohami. Práce má jasnou strukturu, text má odpovídající stylistiku a logické plynutí. Práce s literaturou je přiměřená. Autorka čerpala poznatky z velkého množství zdrojů – 52 článků a knih, z nichž (menší) část je v angličtině. Teoretická východiska jsou formulována přehledným a vyčerpávajícím způsobem, místy bohužel zbytečně učebnicovým. Šířku záběru prezentovaných informací oceňuji.

Představení empirického výzkumu je precizní. Celá empirická část je prezentována rovněž s jasnou logikou. V části výsledků by mohl být vzhled do dat hlubší (z hlediska zvažované kombinace sledovaných proměnných). Místy se může zdát méně srozumitelný způsob podání výsledků (např. přecházení mezi procentuálními a absolutními údaji v tabulkách, což je však vzhledem k nízkým počtům v jednotlivých školách/skupinách ospravedlnitelné, ba nezbytné), ale žádná z nepřesností či čtenářských nepohodlností nemá zásadní vliv na kvalitu práce. Velice si cením odhodlání, s kterým Tereza Jindrová k práci přistoupila. Dokázala proniknout i do základních statistických metod – spočítala korelační koeficienty a testovala shodu průměrů.

Diplomová práce podle očekávání ukázala, že aktivity podporující sdílení profesních zkušeností a sociální oporu v pedagogickém týmu mají pozitivní vliv na syndrom vyhoření. Ovšem tento vliv není mechanický, a to ve dvou směrech – jednak z hlediska počtu (nepotvrdilo se, že by vyšší počet aktivit vedl k nižšímu výskytu vyhoření) a jednak z hlediska kontextu (samotné aktivity svoji účinnost odvíjejí od dalších proměnných). Na škole, která nabízí aktivit velké množství, a vyučující se tedy liší v tom, kolik jich využívají (a nikoliv zda je nevyužívají), nebyl mezi vyučujícími z hlediska míry vyhoření rozdíl. Na škole, která nabízí jen omezené množství aktivit, se však ukázal rozdíl v míře vyhoření mezi těmi, kteří je využívají a kteří je nevyužívají. To by tedy naznačovalo, že méně může být více. Velké množství aktivit, zvláště existuje-li na škole očekávání, že by vyučující měli navštěvovat více z nich, může vést k přehlcení a zatížení.

Mediátorský či přímo kauzální vliv kontextu nebyl ve výzkumném designu původně zamýšlen. Bylo by zajímavé mít k dispozici více informací o sociálním klimatu v učitelských sborech. Je možné, že by se ukázalo, že aktivity jsou proti syndromu vyhoření nápomocné zvláště tam, kde je sociální klima pozitivní (což ovšem může být i dlouhodobý důsledek existence aktivit). Mohla by autorka v rámci obhajoby naznačit, jak by případně navrhovala zahrnout sociální klima či jiné kontextuální proměnné do designu potenciální studie?

Z celé diplomové práce je patrné autorčino zaujetí. Jako vedoucí si velice vážím formy spolupráce – rychlosti, samostatnosti, naslouchání připomínkám... Na závěr chci vyzdvihnout: 1) to, jak hladce se autorka dokázala pohybovat ve školním terénu a získat ke spolupráci dva pedagogické sbory; 2) to, jak se autorka zorientovala ve velkém množství zdrojů; 3) to, jak vplula do nelehkých vod statistiky (byť se drží zatím jen na mělčině); 4) to, s jak silným a neustále přítomným vztahem k pedagogické realitě a ke své vlastní budoucí praxi téma diplomové práce uchopovala.

Závěr: Diplomová práce Terezy Jadrné splňuje požadavky na závěrečné práce. Práci pokládám za velice zdařilou. Doporučuji ji k obhajobě.

Praha, 19. 5. 2020

Irena Smetáčková